

ZAPISKI.

SLOVSTVO.

Dr. Ivan Lah: *Noč na Hmeljniku*. Oder. Zbirka gledaliških iger. Ljubljana, 1921. Izdaja »Zveza kulturnih društev« v Ljubljani. Založila »Tiskovna zadruga« v Ljubljani. — Prav in tudi previdno je, da to delce ne nosi nikjer očito, kaj prav za prav hoče, da je. Kot proizvod lepe besede morda tudi samo ne meri do tiste črte, kjer je stvaritev lepa sama v sebi, saj le preveč jasno kaže, da je forma za tendenco. Priložnostno delo posebne vrste je: nepravilno podana anekdota, prepletena s političnimi dialogi, a vse samo zato, da more lep francoski oficir, vzor vse civilizacije, konservativnim domačinom brati levite. Podobne stvari beremo v političnih uvodnikih, kadar so dostojni; pisani so v istem jeziku, z isto tendenco in proti istemu občinstvu. Dr. Lah je to nalogo opravil v zgodovinski sliki iz l. 1809. na način, da človek ves čas čuti, da je na delu žurnalist in ne umetnik.

O drami pa nikar! Trojica: gospa Hmeljniška, Evgen, Gardús, ki naj bi tvorila dramatični trikot, se igra skrivalnice. Vse res le radi besed. Veliko preveč povednih stavkov je tu, preveč osladnih parentez, ki žive samo iz ust do ušes priložnostne predstave, a drame same se prav nič ne tičejo. Govori o ljudstvu, o dekletih, o slabih potih, o pojmu naroda se preganjajo po odru. Umetnik bi bil podal tu žar umirajočega baročnega provincializma, kar se zdi — je dr. Lah tudi poizkušal, a je vse ostalo preveč v besedah. Vsaka oseba govori namreč le zase, v svoj opis in iz svoje glave, nikdar za dramo. In ker mora biti take igre tudi konec, nazadnje govori major Gardús vsem o domovini. Ta pa-

pirna narejenost naj bi bila nekak pendant k »Naši krvi«. Pa v jeziku ne odtehta niti ene strani Finžgarjeve besede in v nji ni ene kaplje pristnosti. Alegorija je oživela, pa smo spoznali, da osebe niso to, kar se je zdelo: saj so navsezadnje po večini tuji ljudje — čemu še zraven patetična domoljubna godba? Fr. Koblar.

Antón Medved: *Stari in mladi*. Ljudska igra v štirih dejanjih. Ljudski oder II. zvezek. Ljubljana, 1921. Izdaja in zalaga »Slovenska krščansko-socialna zveza«. — Ob tej knjižici nam mora biti žal moža, ki je napisal toliko mrtvih dram, zakaj to delce živi. Že preden je izšlo, se je širilo in po kratkih mesecih si je osvojilo vse male odre. Tu se je Medved prvič popolnoma otresel knjige, vzel snov neposredno iz življenja in jo zgradil ob odru — izobraževalnega društva. Žal res, da se je njega prijelo bolj kot vseh naših ljudi šolsko čitanje Schillerjeve tragedije in da je poleg tega ravno on pomagal ohranjevati rekvizitno romantičnost naših realistov v času, ko so življenje, delo in misel hodili že čisto druga pota. Povsod trpek, karkoli napravi, a trpka ni njegova misel, le občutek ob njem je trpek, ko vidiš povsod neskladnost, neorganičnost zlatega misleca. Še jezikovna zrna so anahronizem. Teh občutkov pri tem edinem delu ni. Snov, ki jo srečamo v vsaki vasi, ako ne tiči že vsaj v kali v sleherni družini; vedno umirajoči, a vedno živi kralj Lear. Tej snovi ni mogoče nič pridati, nič vzeti, povsod se zaokrožuje enako, pri visokih in nizkih, tudi pri Jamnikovih: Iz neenake ljubezni očetove do otrok sledi nujnost, da očetova dobrota pade v nič, a prezirana ljubezen se ravno v trpljenju poživi in